

1. Timrå kulturstig

Timrådalen sträcker sig från området vid Timrå kyrka i öster fram till Skottgård, Horsta, Roken i väster och från Märlobäcken i söder till Fröland, Vivsta i norr. Inom detta område finns ett antal indikationer på en högstatusbygd med en ansamling vid Timrå kyrka. I området finns dessutom fler kulturhistoriskt intressanta platser från olika tidsepoker som tillsammans skulle kunna utgöra en vandringsslinga, Timrå kulturstig, se karta.

1. Timrå kyrka. Det har funnits en gravhög under koret. Från medeltiden. Ligger på en förhistorisk gård. Kan fungera som informationsplats för en vandringssstig. Vandring under E4 antingen längs bäcken eller längs vägen. Följa bäckravinen.
2. Gravhögen raä nr 13:1. En storhög från järnåldern.
3. Skyttebergsgården, kulturhistoriskt intressant. Tjänstebostad disponenten. Högre tjänstemän inom industrin. Trädgård och gårdsallén. 1800-talet
4. Högens gårdstomt med lämningar efter terrasseringsvägar, osv. Plocka upp historia kring den gården
5. Orsillgården med gravar i anslutning till gården och gårdsmiljön. Högrestatusmiljö. Dommargården i Orsill. Äldsta delarna från medeltiden. Förhistorisk tid.
6. Merlo slott och utblicka över industrin.

Gravhögen Raä nr 13:1 är en så kallad storhög (gravhög med minst 20m diameter) och intar idag en särställning som en av endast tre bevarade storhögar i Timrådalen. Storhögar representerar ett övre socialt skikt i järnålderssamhället. Det har tidigare funnits fler av dessa monumentala gravar i Timrådalen men merparten är sedan länge försvunna till följd av väg- och husbyggen. Storhögarna och de många fynden av guldföremål och vapen från gravar i området visar att Timrådalen mycket väl kan ha varit den rikaste och mest inflytelserika bygden under järnåldern i det som idag är Medelpad och Ångermanland.

Gravhögen Raä nr 13:1, är belägen på både kommunens mark och en privatägd villatomt på Prästgatan. Den del av gravhögen som ligger på villatomten, är skadad till följd av tidigare anläggningsarbeten på fastigheten. Den tidigare jämnt välvda gravhögen har därför på sin norra halva, formen av en terrasserad trädgårdsyta med planteringar och behöver återställas. Fastighetsägaren har framfört att de vill få fastigheten inlöst, eftersom de saknat information om fornlämningen vid fastighetsköpet. Information om fornlämningen saknades i fastighetsregistret vid tidpunkten av köpet. Fornlämningen och fornlämningsområdet omfattar i princip hela fastigheten och innebär omfattande restriktioner för fastighetsägaren.

Förutom gravhögarna som är synliga kan även finnas andra gravar i området i form av tegelgropar eller flatmarksgravar. I anslutning till gravarna finns också den forntida gården/bostad, stall, ekonomibyggnader etc.

2. Syfte

Syftet är att utveckla en kulturstig i Timrå till nytta för friluftsliv och besöksnäringen i Timrå kommun och skapa möjlighet att lösa in villafastighet som berörs av Raä 13:1.

3. Frågor att lösa

- Iordningställa och restaurera raä 13:1
- Iordningställa övriga besöksplatser längs kulturstigen
- Informationsskyltar vid platserna, stora vid RaÄ 13:1, Timrå kyrka och Merlo, små vid övriga.
- Parkeringsmöjligheter
- Se över gång- och cykel möjligheter längs kulturstigen
- GC möjligheter från Timrå Centrum till Timrådalens vandringsled
- Koppling till naturområden för att knyta ihop olika bitar
- Lyfta gårdsnamn
- Vad kan man göra med bostadshuset efter inlösen?

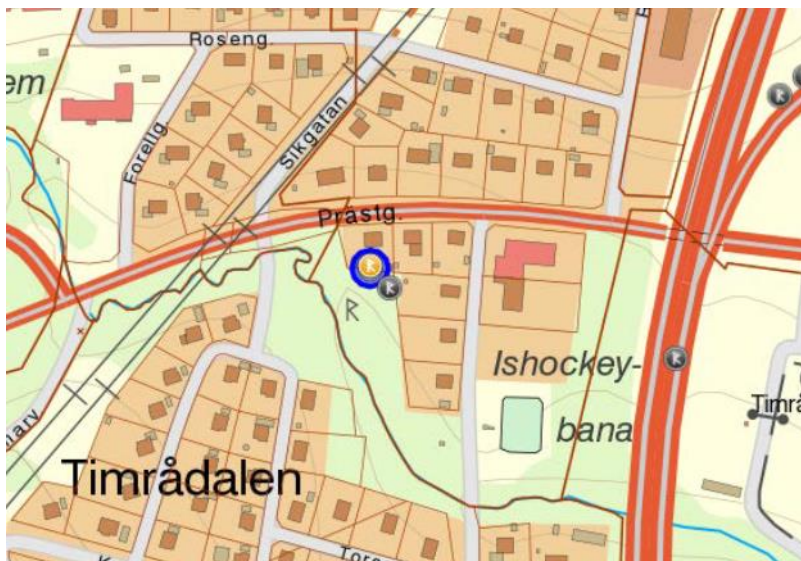
4. Kostnader och finansiering

Länsstyrelsen åtaganden: iordningställa och restaurera Raä 13:1, samt iordningställa resten av besöksplatserna längs kulturstigen, framtagande av informationsmaterial i form stora och små skyltar (inkl QR-koder). Kostnad: ca 550 000 kr. Finansieras bl.a. genom kulturmiljövårdsbidrag.

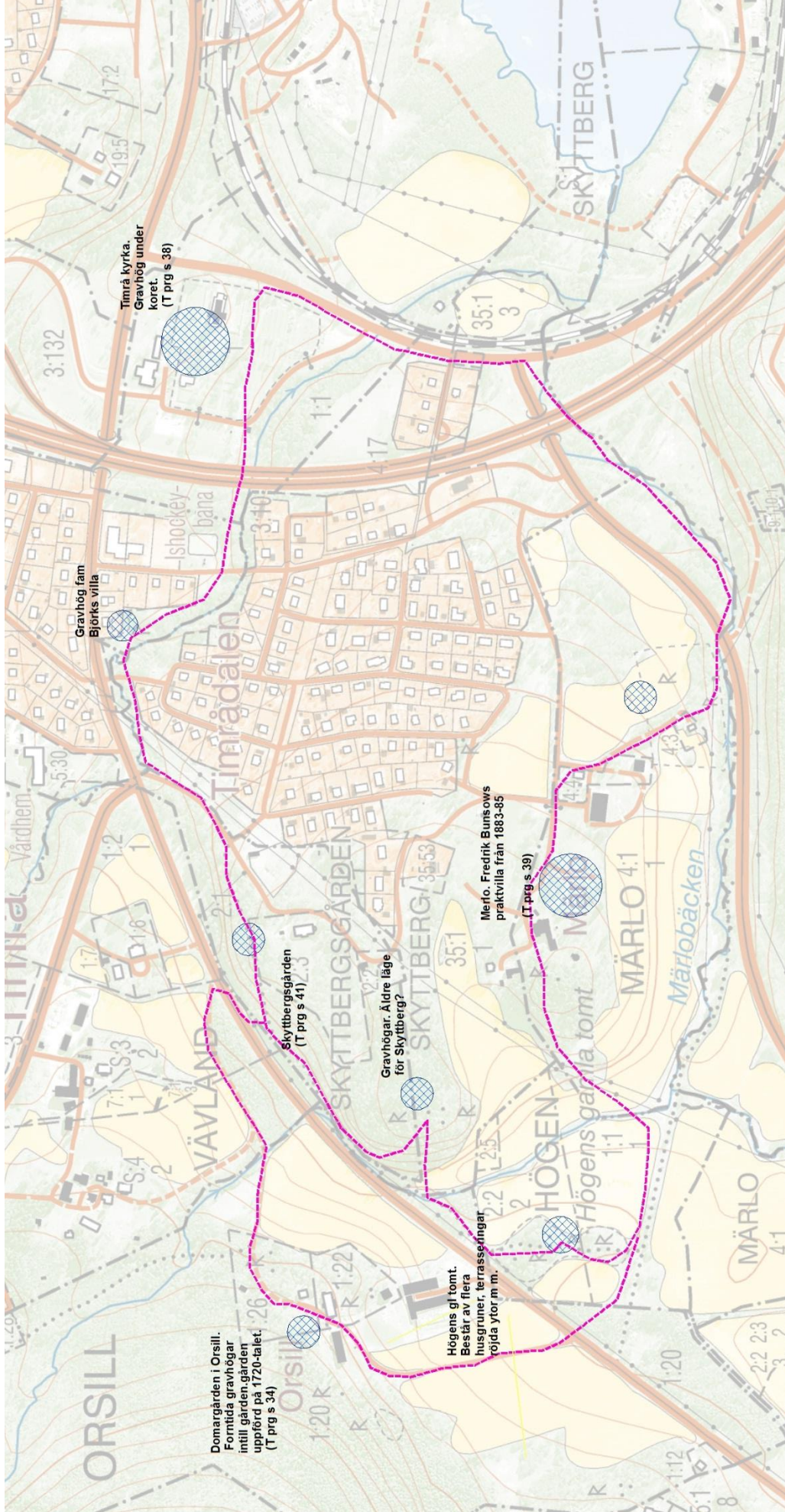
Kommunens åtaganden: inlösen av villafastighet som berörs av Raä 13:1. Kostnad: XX kr

Övrigt att lösa: parkering, gång- och cykel (Timrå C-vandringsleden, mm), ev verksamhet längs slingan, bostadshuset efter inlösen. Ansvar? Kostnader?

5. Kartor

Raä 13:1

Domargården i Orsill.
Fornida gravhögar
intill gården, gården
uppförd på 1720-talet.
(T prg s 34)

Högens gl tomt.
Består av flera
husgruner, terrasserings-
rejäla ytor m. m.

Skytterbergsgården
(T prg s 41)

Gravhögar. Äldre läge
för Skytterberg?

Merlo. Fredrik Bunsows
praktvilla från 1883-85
(T prg s 39)

Gravhögar fam
Björks villa

Timrå kyrka.
Gravhögar under
koret.
(T prg s 38)